

Maktkamp i Bosnien

De politiska förutsättningarna i Republika Srpska har ändrats drastiskt under sommaren och hösten.

Splittringen mellan Pale och Banja Luka, eller om man vill, mellan Biljana Plavsic och Radovan Karadzic, har blivit allt tydligare. Kommunalvalen i september visade att Karadzics parti SDS helt förlorat förtroendet bland väljarna i Banja Luka.

Imorgon är det parlamentsval i Republika Srpska. Möjligen slås då de sista spikarna i kistan som innehåller Karadzics politiska karriär. Man kan i alla fall hoppas.

Delad makt

Det har nu gått nästan precis två år sedan Daytonavtalet skrevs under i Ohio, USA. Avtalet gav riktlinjerna för hur makten skulle fördelas mellan de olika folkgrupperna i Bosnien-Hercegovina, och hur de styrande skulle utses. I presidentrådet sitter en bosniak, en bosnienserb och en bosnienkroat. Även det tvåkammarsparlament som finns på statlig nivå — alltså hela den forna jugoslaviska delrepubliken — är uppdelat efter nationell tillhörighet.

Men varken presidentrådet eller parlamentet fungerar som det är tänkt. Fortfarande är det de styrande i de båda entiteterna — Federationen och Republika Srpska — som har makten.

I september 1996 genomfördes de första valen i Bosnien-Hercegovina efter kriget. Alla som var upptagna i röstlängden i valet 1991 hade rösträtt. För näst valet intes skulle legitimeras den etniska rensningens

Ingen demokrat. Biljana Plavsic är precis lika nationalistisk som förre presidenten Radovan Karadzic.

USA:s ärenden och vara förrådare. Mediekampanjen mot Plavsic gjorde att Sfor-trupperna flyttade de statliga TV-sändarna från Pale till Banja Luka. Det blev också tydligt att mångfald i medierna är ett av de viktigaste medlen för att neutralisera nationalisternas ibland panikartade propaganda.

I Banja Luka, den största staden i Republika Srpska, blev SDS bara femte största parti i höstens kommunalval och fick betydligt mindre än tio procent av rösterna. Res-

Gästskribent

Erik Jennische är aktiv i liberala ungdomsförbundet.

är det de styrande i de båda entiteterna — Federationen och Republika Srpska — som har makten.

I september 1996 genomfördes de första valen i Bosnien-Hercegovina efter kriget. Alla som var upptagna i röstlängden i valet 1991 hade rösträtt.

För att valet inte skulle legitimera den etniska rensningens resultat, var det meningen att alla skulle ges möjlighet att rösta i samma stad eller by de bodde i före kriget. Två av landets fyra och en halv miljon befolkning på flykt, antingen inom landet eller utanför Bosnien-Hercegovina. Halva befolkningen skulle alltså rösta i valkretsar som motståndarna kontrollerade. Många valde givetvis att poströsta.

Valet till den statliga nivån, och till parlamenten och presidentposterna genomfördes utan större problem. Kommunalvalen var man tvungen att skjuta upp. De nationella partierna dominerade stort, vilket hade medfört att de olika fullmäktige fått en helt annan nationell fördelning än befolkningen efter kriget.

Anklagelser

Splittringen mellan Republika Srpskas president Biljana Plavsic och Radovan Karadzic, som på grund av anklagelserna om krigsförbrytelser inte får inneha någon offentlig position, blev tydliga även utanför Bosnien-Hercegovina i somras. Plavsic anklagade Karadzic för att vara korrumpad och för att ha gjort sig rik på kriget samtidigt som människor fått svälta. Karadzic-trogna i parlamentet hotade med att avsätta Plavsic från presidentposten, varvid hon upplöste parlamentet och lämnade det nationalistiska partiet SDS.

Mer eller mindre ovilligt kom Sfor-trupperna, och därmed USA och Europa, att ta ställning för Plavsic i maktkampen. Den främsta nackdelen med detta var att de Karadzic-trogna TV-stationerna kunde utnyttja detta för att anklaga Plavsic för att gå

Gästskribent

Erik Jennische är aktiv i liberala ungdomsförbundet.

terna av det gamla kommunistiska partiet blev största parti med drygt 40 procent av rösterna. Plavsics snabbt bildade parti registrerades för sent och fick inte delta.

Ny huvudstad?

Republika Srpska har två delar, den nordvästra med Banja Luka i mitten och den östra, som följer floden Drina och gränsen till Serbien. Mellan dem går i norr en smal landkorridor precis vid staden Brcko. När bosnienserberna i början av kriget utsåg Pale till sin huvudstad var orsaken närheten till Sarajevo, men också närheten till Serbien. Banja Luka är Bosnien-Hercegovinas största stad efter Sarajevo, men de ekonomiska banden var tidigare mer knutna till Zagreb, som ligger betydligt närmare.

Om Biljana Plavsics linje vinner valet imorgon är det troligt att hon flyttar alla huvudstadsfunktioner till Banja Luka, dels för att urholka Karadzics makt, men också för att staden är den ekonomiska och demografiska mittpunkten i Republika Srpska.

Biljana Plavsic är definitivt ingen demokrat, hon är precis lika nationalistisk som de politiska ledarna i SDS. Men hon har inte gjort sig rik på kriget, och hon är pragmatisk. Faran är att hon efter valet, när den Karadzic-trogna falangen har förlorat, återgår till SDS och tar över hela den struktur av ondska som faktiskt finns kvar.

Man får i så fall hoppas att folket nästa gång det får chansen säger ifrån att det inte är chauvinistisk nationalism som kan lösa problemen i Bosnien-Hercegovina.

ERIK JENNISCHE